

Nr 36.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar beträffande fastighetsbeskattningen, m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 326 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 283 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemstälts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 47 och 58 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt anvisningarna till 47, 58 och 60 §§ kommunalskattelagen skola erhålla följande ändrade lydelse.

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till tre procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages — — — testamentariskt förordnande.

Vad som — — — hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

58 §.

Där inkomst av rörelse, efter ty i 57 § är sagt, skall tagas till beskattning i mera än en kommun, skall i fråga om inkomstens uppdelning gälla följande. I kommun, där den skattskyldige tillhörig, i rörelsen använd skattepliktig fastighet är belägen, beskattas så stor del av inkomsten som motsvarar två procent av fastighetens för beskattningsåret gällande taxeringsvärde (*fastighetsandel*). Förslår ej inkomsten härtill och finnas flera sådana kommuner, skall inkomsten fördelas mellan dem i förhållande till de inom varje kommun belägna fastigheternas taxeringsvärde.

Vad efter avräkning av dylika fastighetsandelar återstår av inkomsten beskattas i fråga om:

bankrörelse i — — — inom kommunen.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar tre procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret — — — angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar tre procent av fastighetens taxeringsvärde.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som motsvarar tre procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

till 58 §.

1. Förhållandetal, enligt vilka den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten av *bankrörelse* fördelas till beskattning inom olika kommuner, uträknas för varje kontor på följande sätt. De belopp — — — kontorets förhållandetal.

2. Beträffande fördelning till beskattning inom flera kommuner av inkomst av *rörelse*, som avser att medelst ledning tillhandahålla *vatten, gas eller elektrisk kraft*, gäller, att — därest icke till rörelseidkaren av annan levererats vatten, gas eller elektrisk kraft för distribution — den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten fördelas sålunda, att sedan den kommun, där huvudkontor funnits, tilldelats tio procent, tjugofem procent taxeras i kommun, där vatten-, gas- eller kraftverk varit beläget, samt sextiofem procent i kommun där förbrukning ägt rum. Om i — — — huvudkontoret funnits. Har till rörelseidkaren av annan levererats vatten, gas eller elektrisk kraft för distribution, skall så stor andel av de på kommun, där vatten-, gas- eller kraftverk är beläget, belöpande tjugofem procent av den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten, som motsvarar den av rörelseidkaren mottagna leveransen av vatten, gas eller elektrisk kraft i förhållande till hela den av rörelseidkaren levererade mängden vatten, gas eller elektrisk kraft, taxeras i de kommuner, där förbrukning ägt rum, enligt förut angiven regel angående fördelning av den å förbrukningen belöpande delen av inkomsten. Har således en leverantör av elektrisk kraft själv producerat 2/5 av den levererade kraften och av annan inköpt 3/5, skall den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten

fördelas sålunda, att tio procent taxeras i kommun, där huvudkontor funnits, tio procent ($\frac{2}{5}$ av 25 procent) i kommun, där kraftverk varit beläget, och åttio procent ($\frac{3}{5}$ av 25 procent + 65 procent) i de kommuner, där förbrukning ägt rum. Beträffande en distributionsförening som icke själv producerat någon elektrisk kraft skall den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten fördelas sålunda, att tio procent taxeras i kommun, där huvudkontor varit beläget, och nittio procent i de kommuner, där förbrukning ägt rum.

Vid taxering — — — dylikt ändamål.

3. Vad angår inkomst av *järnvägsdrift* skall vid fördelning till beskattning inom flera kommuner av den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten iakttagas följande:

Har driften — — — av banan.

4. De fördelningstal, efter vilka den efter fastighetsandelens avräknande återstående inkomsten av *kanaldrift* skall mellan vederbörande kommuner fördelas, fastställas efter den skattskyldiges hörande att lända till efterrättelse till dess annorlunda förordnas. Fördelningstalen erhållas — — — annorlunda förordnas.

till 60 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. En person — — — och C. Han äger en fastighet i envar av dessa församlingar; fastigheternas taxeringsvärden utgöra resp. 25 000 kronor, 50 000 kronor och 75 000 kronor.

Om den beskattningsbara inkomsten uppgår till 4 500 kronor, d. v. s. till belopp motsvarande summan av garantibeloppen för fastigheterna, skall den beskattningsbara inkomsten fördelas för församlingarna med 750 kronor, 1 500 kronor och 2 250 kronor. Uppgår den beskattningsbara inkomsten till exempelvis 3 000 kronor, skall denna fördelas med 500 kronor på A församling, 1 000 kronor på B församling och 1 500 kronor på C församling. Överstiger den — — — skall iakttagas.

2. En person — — — å municipalsamhället.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års inkomsttaxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.

2) de likalydande motionerna I: 329 av herr *Spetz* m. fl. och II: 435 av herr *Sjölin* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen må besluta att 24 och 47 §§ i kommunalskattelagen den 28 september 1928 nr 370 samt anvisningarna till 47 och 60 §§ erhåller följande lydelse:

24 §.

2 mom. Är annan — — — helt år räknat två och en halv procent av — — — före taxeringsåret.

Vad i — — — använda fastighetsdelen.
 Har fastighet — — — icke ske.
 Vad i detta — — — eller prästgård.
 Se vidare anvisningarna.

47 §.

För — — — — — taxeringsvärdet sedan detta minskats med 20 000 kronor.
 Uppgår taxeringsvärdet icke till 20 000 kronor, skall garantibelopp icke beräknas för fastigheten.

Garantibeloppet — — — — förordnande.
 Vad som — — — — anslagen jord.
 Såsom innehavare — — — — såsom innehavare.
 Skall avkastning — — — — fastighetens skogsvärde.
 Där beträffande — — — — ingående skogsvärdet.
 Garantibelopp beräknas — — — — hänsyn härtill.
 Se vidare anvisningarna.

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning

1. Har rörelseidkare — — — — fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

Har beskattningsåret — — — — angivet belopp.

2. Har i — — — — fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

3. Har en — — — — av taxeringsvärdet minskat med 20 000 kronor.

till 60 §.

Till ledning — — — — följande exempel.

1. En person — — — —; fastigheternas taxeringsvärden utgöra respektive 45 000 kronor, 95 000 kronor och 120 000 kronor.

Om den — — — — skall iakttagas.

2. En person — — — — å municipalsamhället.»

I fråga om de likalydande motionerna I: 329 och II: 435 har utskottet till behandling i detta betänkande upptagit endast yrkandet om avdrag från taxeringsvärdet med 20 000 kronor vid beräkning av garantibelopp för fastighet. Sistnämnda motioner i vad de avser yrkande om att procenttalet vid beräkning av bruttointäkt vid schablontaxering av en- och tvåfamiljsfastigheter måtte bestämmas till 2,5 har utskottet behandlat i betänkande nr 17, vari utskottet avstyrkt motionerna i nämnda del. Riksdagen har bifallit vad utskottet sålunda hemställt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena — i de delar motionerna blir föremål för behandling i detta betänkande — får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 326 och I: 329.

Den kommunala beskattningen i vårt land bygger på en allmän repartitionsskatt, vilken har till uppgift att tillföra kommunerna de medel, som utöver särskilda inkomster av olika slag erfordras för täckande av kommunernas utgifter. Repartitionsskatten utgår proportionellt i förhållande till ett skatteunderlag vari de kommunala beskattningsföremålen ingår med ett värde, som är betingat av i skatteförfattningarna givna regler. De kommunala utgifter, som icke kan bestridas på annat sätt, täckes genom proportionell uttaxering å detta skatteunderlag.

Den kommunala repartitionsskatten utgår som en skatt på fastighet och på inkomst. Fastighet och inkomst bildar tillsammans det kommunala skatteunderlaget, vilket mätes i skattekronor och skatteören.

Jämlikt beslut av 1953 års riksdag skall en omläggning av fastighetsbeskattningen ske. Enligt det hittillsvarande systemet, som tillämpas sista gången vid innevarande års taxering, finnes en från den allmänna kommunala inkomstskatten fristående fastighetsskatt, vilken uttages genom särskild uppbörd. Fastighetsskatten utgår i förhållande till viss procentuellt bestämd del av fastighets taxeringsvärde, varefter vid inkomstbeskattningen avdrag (s. k. procentavdrag) får göras för denna del från inkomsten av fastigheten, i den mån denna inkomst därtill förslår. Genom att ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga endast kan åtnjutas vid inkomsttaxeringen men icke vid den särskilda taxeringen till fastighetsskatt, kommer skattskyldig, vars huvudsakliga inkomst härflyter från förvärvskälla, som utgöres av fastighet eller vari fastighet ingår, i vissa fall att ej alls eller endast i mindre grad kunna tillgodogöra sig sådana avdrag. Detta inträffar nämligen som regel då inkomsten av nämnda förvärvskälla icke eller endast obetydligt överstiger procentavdraget. Det nya systemet, som skall tillämpas första gången vid 1956 års taxering, syftar bl. a. till att avhjälpa denna brist i den hittillsvarande fastighetsbeskattningen. I korthet innebär den nya ordningen följande. Den särskilda debiteringen av fastighetsskatt upphör. Vid den årliga taxeringen till kommunal inkomstskatt åsättes varje skattskyldig en taxerad inkomst, vilken utgör summan av den enligt de tidigare bestämmelserna beräknade taxerade inkomsten och ett garantibelopp, motsvarande viss procent av taxeringsvärdet å fastighet, för vilken den skattskyldige har att erlægga fastighetsskatt. Den taxerade inkomsten innefattar alltså underlag för såväl kommunal skatt för inkomst som — i förekommande fall — skatt för fastighet. Från den taxerade inkomsten medgives ortsavdrag enligt gällande bestämmelser, varjämte vid bestämmande av beskattningsbar inkomst avdrag kan medgivas för nedsatt skatteförmåga. Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla, vari ingår fastighet, skall garantibeloppet avdragas, vilket sålunda motsvarar det hittillsvarande procentavdraget.

Bestämmelser om skatteunderlagets beräkning finnes i 2 § kommunal-skattelagen. I samband med omläggningen av fastighetsbeskattningen fattade 1953 års riksdag jämväl beslut om en sänkning av det tal, varmed fastighet skall deltaga i repartitionen, från tidigare 5 procent av taxerings-

värdet till 4 procent av samma värde. I denna del träder beslutet i kraft redan vid innevarande års taxering. I konsekvens härmed kommer ovan nämnda garantibelopp för fastighet att utgå med 4 procent av fastighetens taxeringsvärde. Repartitionstalet för inkomst, vilket icke undergått ändring genom nyssnämnda riksdagsbeslut, är 1. Såsom underlag för inkomstens beskattning påföres alltså en skattekrona för 100 kronors beskattningsbar inkomst.

Enligt 58 § kommunalskattelagen, vilket lagrum ej undergått ändring i samband med den i det föregående omnämnda omläggningen av fastighetsbeskattningen, gäller beträffande fördelning av inkomst av rörelse, som utövats från fast driftställe i flera kommuner, i huvudsak följande. Sedan för alla till rörelsen hörande fastigheter procentavdraget respektive avdraget för garantibelopp frånräknats rörelseinkomsten hänföres fem procent eller, där omständigheter därtill föranleder, högre procent av återstoden av rörelseinkomsten till den kommun där huvudkontor funnits. I övrigt fördelas inkomsten mellan de kommuner, där fast driftställe begagnats, efter vad som kan finnas skäligt med hänsyn till inom varje kommun tillverkade varors värde, handelsomsättningens storlek, antalet där sysselsatta arbetare eller annat förhållande, som kan tjäna till grund för bedömning av den inkomst, som kan anses ha åtnjutits inom kommunen. I fråga om fördelningen av inkomsten från vissa slag av rörelser mellan olika kommuner innehåller 58 § kommunalskattelagen särskilda bestämmelser.

Den i det föregående berörda omläggningen av fastighetsbeskattningen grundade sig i allt väsentligt på en av 1950 års skattelagssakkunniga gjord utredning om fastighetsbeskattningen (SOU 1953:8). De sakkunnigas förslag ävensom förslaget till sänkning av repartitionstalet från fem till fyra förelades 1953 års riksdag i proposition nr 186. Bevillningsutskottet behandlade propositionen i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 49. I nämnda betänkande behandlades även motionsvis framställda yrkanden av samma innebörd som de nu föreliggande. Sålunda yrkades i motionen II:84 att repartitionstalet måtte bestämmas till tre samt i de likalydande motionerna I:280 och II:367 att av fastighets taxeringsvärde 20 000 kronor måtte befrias från fastighetsskatt. Vad beträffar repartitionstalet för fastighet anförde utskottet i sitt nyssnämnda betänkande bl. a. följande.

Inom finansdepartementet har gjorts vissa approximativa beräkningar rörande verkningarna av en sänkning av repartitionstalet. Enligt dessa beräkningar skulle en sänkning av repartitionstalet från fem till fyra innebära, att den effektiva fastighetsskatten, som för närvarande uppgår till ca 155 miljoner kronor, minskade med ca 40 miljoner kronor. Av den därefter återstående effektiva fastighetsskatten skulle belöpa på annan fastighet ca 108 miljoner kronor och på jordbruksfastighet ca 7 miljoner kronor.

En sänkning av repartitionstalet till 3 skulle medföra en nedgång i den effektiva fastighetsskatten med ca 75 miljoner kronor. Av återstående effektiv fastighetsskatt skulle ca 76 miljoner kronor belöpa på annan fastighet och ca 4 miljoner kronor på jordbruksfastighet.

Såsom departementschefen anförut utgör en höjning av taxeringsvärdena

icke enbart för sig tillräckligt skäl för en sänkning av repartitionstalet. Den vid 1952 års fastighetstaxering genomförda höjningen av taxeringsvärdena har emellertid i många fall kommit att drabba på ett sätt, som kan verka mindre väl motiverat. Härtill kommer att i avvaktan på fastighetsskattens avskaffande bör, såsom i propositionen ock påpekas, genomföras den lindring i beskattningen, som låter sig göra med hänsyn till kommunernas finanser. I likhet med departementschefen anser utskottet, att kommunerna bör kunna bära det skattebortfall, som beräknas bli en följd av repartitionstalets sänkning till fyra. En nedgång i den effektiva fastighetsskatten med närmare hälften, vilket skulle bli resultatet av en sänkning av repartitionstalet till tre, bör emellertid enligt utskottets mening undvikas. Utskottet ansluter sig sålunda till Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning av repartitionstalet till fyra. I enlighet härmed avstyrker utskottet motionen II: 84.

I fråga om verkningarna för de skattskyldiga och för kommunerna av förslaget i de likalydande motionerna I: 280 och II: 367 att ett belopp av 20 000 kronor av fastighets taxeringsvärde skulle befrias från fastighets-skatt yttrade 1953 års bevillningsutskott följande.

En betydande del av de egentliga enfamiljshusen skulle bli helt befriade från fastighetsskatt. Detta skulle även — och i måhända än högre grad — komma att gälla mera lyxbetonade enfamiljsfastigheter, såsom sommarvillor o. d. Däremot skulle en icke ovanlig form av egnahemsfastigheter, nämligen tvåfamiljshus, icke i samma utsträckning komma i åtnjutande av skattebefrielse. För de inom en kommun bosatta skattskyldiga, som i stället för egnahemsfastighet valt att köpa lägenhet i bostadsrättsföreningshus, skulle förslaget icke innebära någon skattelättnad. Visserligen skulle även bostadsrättsföreningarna erhålla avdrag å taxeringsvärdet med det föreslagna beloppet 20 000 kronor, men med hänsyn till de regelmässigt betydande taxeringsvärden, som är åsatta föreningshusen, skulle skattelindringen bli så gott som betydelselös. I stället skulle lägenhetsinnehavaren i likhet med hyresgäst i hyresfastighet få känning av den höjning av den kommunala utdebiteringen, som kan förväntas bli en följd av förslaget genomförande. Ur denna synpunkt synes motionärernas förslag sålunda leda till en ofta icke allenast obetydlig omfördelning av den kommunala skattebördan. Det må tilläggas, att i kommuner med mera omfattande sommarvillbebyggelse skulle en väsentlig övervältring av skattebördan ske på andra fastigheter än sommarvillor och på inkomsttagare.

I 1950 års skattelagssakkunnigas utredning har beträffande Norrtälje stad utförts vissa undersökningar i syfte att belysa konsekvenserna vid genomförande av ett sådant system, som nu föreslagits i de förevarande motionerna. Berörda undersökningar har också omfattat ett annat alternativ, enligt vilket — i syfte att tillgodose särskilt bostadsrättsinnehavarnas intressen — avdrag å taxeringsvärdet medgäves med 20 000 kronor per lägenhet. Beträffande undersökningens resultat hänvisas till bilaga G i propositionen.

Här må endast erinras om att, medan förslaget om sakkunnigas undersökning ett helt slopande av fastighetsskatten skulle i Norrtälje stad medföra en höjning av utdebiteringen till allmän kommunalskatt med 95 öre, ett genomförande av det alternativ, enligt vilket avdrag medgäves med 20 000 kronor per taxeringsenhet, skulle medföra en motsvarande utdebiteringshöjning av 42 öre och av det alternativ, enligt vilket avdrag medgäves med 20 000 kronor per lägenhet, en utdebiteringshöjning av 75 öre.

Med hänsyn till vad sålunda anförts ansåg utskottet för sin del motionärernas förslag icke kunna godtagas. En sådan omfördelning av den kom-

munala skattebördan, som förslaget genomförande skulle innebära, borde enligt utskottets mening icke ifrågakomma. Framställdes förslaget som ett alternativ till en sänkning av repartitionstalet skulle detta innebära, att en lättnad i fastighetsskatten komme huvudsakligen allenast vissa fastighetsägare till godo samtidigt som vissa kommuner ginge förlustiga en betydande del av sitt skatteunderlag.

Slutligen yttrade utskottet att inom detsamma den meningen framförts att en sänkning av repartitionstalet till fyra borde kombineras med skattefrihet för 20 000 kronor av varje fastighets taxeringsvärde. Genomförande av en sådan anordning komme, framhöll utskottet — utan att de med motionärernas förslag förenade olägenheterna eliminerades — att medföra en ytterligare förlust av skatteunderlag för i synnerhet kommuner med stor byggelse av sommarvillor eller eljest av en- och tvåfamiljsfastigheter.

Utskottet avstyrkte sålunda motionerna I: 280 och II: 367.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återgivas följande.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I: 326 och II: 283 framförda yrkandet har bl. a. anförts, att det första steg till fastighetsskattens avskaffande, som tagits av 1953 års riksdag genom sänkningen av repartitionstalet från fem till fyra, vore alltför litet. Repartitionstalet borde icke ha satts högre än tre. Detta tal funne sin särskilda motivering däri, att den nominella fastighetsskatten respektive fr. o. m. år 1955 garantiskattebeloppet därigenom skulle komma att ligga på ungefär samma nivå som fastighetsskatteunderlaget vid tiden intill 1952 års allmänna fastighetstaxering. Motionärerna funne det angeläget att riksdagen nu justerade beslutet vid 1953 års riksdag och tydligare markerade sin avsikt att efter hand avlägsna fastighetsskatten. — Föregående års riksdagsbeslut innebure även en ändring av reglerna om fördelning av inkomst mellan olika kommuner i de fall då förvärvskälla, vari fastighet inginge, skulle tagas till beskattning i mer än en kommun. Denna ändring torde icke ha varit avsiktlig, eftersom någon utredning eller motivering ej hade förebragts. Den ordning, som härutinnan gällde enligt de tidigare bestämmelserna, borde återställas.

I de likalydande motionerna I: 329 och II: 435 har anförts bl. a. följande. Schablontaxeringen av en- och tvåfamiljsvillor i förening med de år 1952 kraftigt höjda taxeringsvärdena hade realiter inneburit en kraftig hyreshöjning för villafastigheter genom att ägarens skatteutgifter ökat. Höjningen av taxeringsvärdet medförde nämligen en automatisk höjning av den beräknade inkomsten, medan avdragen för ränta och tomträttsavgäld förbleve oförändrade. Denna höjning kompenserades icke av att repartitionstalet nedsatts till 4. Den framstode så mycket mera orättvis som hyresbeloppen för hyresgäster i stort sett varit oförändrade. Den höjning, som medgivits i hyresnivån för dessa, hade berott på ökade kostnader för reparationer, fastighetsskötsel m. m., vilka lika hårt drabbade den enskilde husägaren. Det måste framstå som omotiverat att belöna den omtänksamhet och sparsamhet, som egnahemsägaren visat, med en ökad skattebördan. En

av möjligheterna att på ett enkelt sätt eliminera dessa orättvisor vore att undantaga ett visst grundbelopp av fastighets taxeringsvärde vid beräkning av garantibelopp för fastigheten. Ur teknisk synpunkt vållade en sådan bestämmelse ingen svårighet. I de fall taxeringsvärdet ej överstege 20 000 kronor inskränkte sig bortfallet av kommunala skattekronor till två procent av taxeringsvärdet eller fyra skattekronor. För högre taxeringsvärden spelade 20 000 kronors avdrag ur kommunal synpunkt ingen roll.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har yrkats vissa ändringar i fastighetsbeskattningen. Sålunda hemställs i de likalydande motionerna I: 326 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 283 (av herr Hjalmarson m. fl.) att procenttalet för beräkning av garantibelopp för fastighet måtte sänkas från det av föregående års riksdag fastställda talet fyra till tre. Härjämte yrkas i berörda motioner viss justering av bestämmelserna i 58 § kommunalskattelagen rörande fördelning mellan olika kommuner av inkomst av rörelse, som bedrivs från fast driftställe i mer än en kommun. I de likalydande motionerna I: 329 (av herr Spetz m. fl.) och II: 435 (av herr Sjölin m. fl.) yrkas, att ett belopp av 20 000 kronor av fastighets taxeringsvärde måtte undantagas vid beräkning av garantibeloppet.

Enligt beslut av 1953 års riksdag har en omläggning av den kommunala fastighetsbeskattningen skett sålunda att den tidigare fristående fastighets skatten inarbetats i den kommunala inkomstskatten. Det nya systemet, som skall tillämpas första gången vid 1956 års taxering, innebär att varje skattskyldig vid den årliga taxeringen till kommunal inkomstskatt åsättes en taxerad inkomst, vilken utgör summan av den enligt nu gällande regler taxerade inkomsten och ett garantibelopp, motsvarande fyra procent av taxeringsvärdet å fastighet, för vilken den skattskyldige har att erlagga fastighetsskatt. Den taxerade inkomsten innefattar alltså underlag för taxering till kommunal skatt för såväl inkomst som — i förekommande fall — för fastighet. Från den taxerade inkomsten medgives Ortsavdrag enligt gällande bestämmelser, varjämte vid bestämmande av beskattningsbar inkomst avdrag kan medgivas för nedsatt skatteförmåga. Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla, vari ingår fastighet, skall garantibeloppet avdragas, vilket sålunda motsvarar det nu i 45 § kommunalskattelagen föreskrivna procentavdraget.

Av yrkandena i de föreliggande motionerna har utskottet till en början upptagit till behandling det i de likalydande motionerna I: 326 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 283 (av herr Hjalmarson m. fl.) framförda yrkandet att procenttalet för beräkning av garantibelopp av fastighet måtte nedsättas till tre. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen väcktes vid föregående års riksdag motionsyrkande om nedsättning av repartitionstalet till tre. 1953 års bevillningsutskott behandlade motionsyrkandet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 49, vari utskottet tillstyrkte det i proposition nr 186 framlagda förslaget till bl. a. en sänkning av repartitionstalet för fas-

tighet från fem till fyra. Utskottet erinrade i denna del om att inom finansdepartementet vissa approximativa beräkningar gjorts rörande verkningarna av en sänkning av repartitionstalet. Enligt dessa beräkningar skulle en sänkning av repartitionstalet från fem till fyra innebära, att den effektiva fastighetsskatten, som för det dåvarande uppginge till ca 155 miljoner kronor, minskade med ca 40 miljoner kronor. Av den därefter återstående effektiva fastighetsskatten skulle belöpa på annan fastighet ca 108 miljoner kronor och på jordbruksfastighet ca 7 miljoner kronor. En sänkning av repartitionstalet till tre skulle medföra en nedgång i den effektiva fastighetsskatten med ca 75 miljoner kronor. Av återstående effektiv fastighetsskatt skulle ca 76 miljoner kronor belöpa på annan fastighet och ca 4 miljoner kronor på jordbruksfastighet. Utskottet delade den i propositionen uttalade uppfattningen att i avvaktan på fastighetsskattens avskaffande den lindring i beskattningen borde genomföras som läte sig göras med hänsyn till kommunernas finanser. Utskottet ansåge att kommunerna borde kunna bära det skattebortfall, som beräknades bli en följd av repartitionstalets sänkning till fyra. En nedgång i den effektiva fastighetsskatten med närmare hälften, vilket skulle bli resultatet av en sänkning av repartitionstalet till tre, borde emellertid enligt utskottets mening inte för det dåvarande genomföras.

Utskottet ansluter sig till vad 1953 års bevillningsutskott sålunda anfört och vill härutöver framhålla följande. År 1953 uttalade sig såväl Kungl. Maj:t som riksdagen principiellt för ett avskaffande av fastighetsbeskattningen. Av olika skäl ansågs dock icke möjligt att omedelbart förverkliga denna avsikt. Ett betydelsefullt skäl var därvid att i vissa kommuner en väsentlig höjning av utdebiteringen beräknades bli följden av ett avskaffande. Detta gällde särskilt städer och andra tätorter, där villafastigheter utgjorde en betydande del av fastighetsbeståndet, och i än högre grad kommuner med en betydande sommarvillbebyggelse. Enligt gjorda undersökningar skulle i något fall en höjning av utdebiteringen till allmän kommunalskatt av ej mindre än 3 kronor 45 öre erfordras. Att risken för kraftiga utdebiteringshöjningar ingivit starka betänkligheter beror på att sådana höjningar i förhållande till vad nu gäller innebär en övervältring av skattebördan från en kategori skattebetalare till en annan, vilken övervältring med hänsyn till det nuvarande totala skattetrycket skulle te sig obillig. I stället beslöts en successiv avveckling av det nuvarande fastighetsbeskattningssystemet. Såsom ett första led i denna avveckling genomfördes den i det föregående omnämnda omläggningen av systemet samt en sänkning av repartitionstalet från fem till fyra. En sänkning av denna omfattning ansågs kunna genomföras bl. a. på grund av att taxeringsvärdena å fastigheter vid 1952 års allmänna fastighetstaxering avsevärt höjts. Att en viss höjning av utdebiteringen skulle bli följden även av denna åtgärd förutsattes redan i propositionen. Departementschefen uttalade dock att höjningen icke torde bli av sådan storlek att en sänkning av repartitionstalet till fyra icke skulle kunna ske med hänsyn därtill.

Vad sålunda förekommit manar enligt utskottets mening till försiktighet. Det måste anses angeläget att den successiva avvecklingen av fastighetsskat-

ten sker så att minsta möjliga rubbningar i kommunernas finanser åstadkommes. Då redan den sänkning av repartitionstalet som beslutats av 1953 års riksdag förutsatts medföra viss utdebiteringshöjning, anser utskottet att en ytterligare sänkning icke bör genomföras innan de praktiska verkningarna av det redan fattade beslutet kan överblickas. På grund härav avstyrker utskottet det i motionerna I: 326 och II: 283 framförda yrkandet om sänkning av procenttalet för beräkning av garantibelopp för fastighet.

I nyssnämnda motioner har härjämte framställts yrkande om ändring av 58 § kommunalskattelagen. Detta lagrum innehåller bestämmelser om fördelning av inkomst av rörelse som skall tagas till beskattning i mer än en kommun. Eftersom fastighetsskatt utgöres i den kommun, där fastigheten är belägen, har hittills gällt, att nämnda kommun, oavsett om fastigheten ingått i rörelse eller ej, erhållit skatt för fastigheten motsvarande en inkomst av fem procent av taxeringsvärdet. Om fastigheten ingått i rörelse har vad som återstått av rörelseinkomsten, sedan den genom fastighetsskatten beskattade inkomsten frånräknats, fördelats på visst sätt mellan de kommuner, vari rörelsen bedrivits från fast driftställe. Genom sänkningen av repartitionstalet kommer vid 1954 års taxering den kommun, vari fastigheten är belägen, att garanteras en skatt från fastigheten motsvarande en inkomst av fyra procent av taxeringsvärdet. Samma förhållande kommer i regel att gälla efter det omläggningen av fastighetsbeskattningen trätt i kraft.

Motionärernas yrkande går ut på att i de fall fastighet ingår i rörelse en inkomst motsvarande fem procent av fastighetens taxeringsvärde alltjämt bör beskattas i den kommun där fastigheten är belägen. Motionärerna föreslår fördenskull att av rörelseinkomsten skillnaden mellan å ena sidan fem procent av taxeringsvärdet och å andra sidan garantibeloppet hänföres till den kommun där fastigheten är belägen. I konsekvens med sitt ovan nämnda yrkande rörande beräkning av garantibeloppet till tre procent av taxeringsvärdet beräknar motionärerna att denna skillnad utgör två procent av taxeringsvärdet.

Till stöd för detta sitt yrkande anför motionärerna att föregående års beslut rörande sänkning av repartitionstalet innebure en ändring av fördelningsreglerna, som icke torde varit avsiktlig, samt att det syntes angeläget att återställa den ordning som gällde enligt de tidigare bestämmelserna.

Utskottet får i denna del erinra om att 1950 års skattelagssakkunniga i sin utredning om fastighetsbeskattningen (SOU 1953: 8), vilken utredning låg till grund för ovanberörda proposition i ämnet till 1953 års riksdag, vid utförande av vissa provtaxeringar i syfte att utröna verkningarna av fastighetsskattens avskaffande tillämpat en bestämmelse av liknande innebörd som den av motionärerna förordade. Då de sakkunniga icke upptagit frågan om en sänkning av repartitionstalet till diskussion, har de icke haft anledning att för detta fall uppnärksamma frågan om fördelningsreglerna.

Utskottet anser för sin del att därest beslut fattades om ett avskaffande av fastighetsskatten det av motionärerna aktualiserade spörsmålet måste upptagas till prövning. Detsamma anser utskottet gälla om en mera avsevärd

sänkning av repartitionstalet genomfördes. Den av föregående års riksdag beslutade sänkningen av repartitionstalet med allenast en enhet, från fem till fyra, nödvändiggör däremot icke enligt utskottets mening en justering av ifrågavarande fördelningsregler. Mot bakgrunden av att sänkningen skett bl. a. med hänsyn till att taxeringsvärdena å fastigheter år 1952 avsevärt höjts finner utskottet det mest överensstämmande med ifrågavarande stadgandes hittillsvarande innebörd att icke vidtaga någon ändring i detsamma. Utskottet inser emellertid väl att motionärerna, vilkas huvudyrkande avser en ytterligare lindring av fastighetsbeskattningen, ansett sig böra framföra det nu förevarande följdyrkandet. Eftersom utskottet, såsom framgår av det föregående, icke ansett sig böra biträda motionärernas huvudyrkande, saknar utskottet anledning att taga ställning till följdyrkandet i vidare mån än som framgår av det redan sagda. Utskottet avstyrker förty de likalydande motionerna I: 326 och II: 283 jämväl i denna del.

I de likalydande motionerna I: 329 (av herr Spetz m. fl.) och II: 435 (av herr Sjölin m. fl.) har yrkats att ett belopp av 20 000 kronor av fastighets taxeringsvärde måtte undantagas vid beräkning av garantibelopp för fastigheten.

Utskottet erinrar om att ett motionsyrkande av denna innebörd var föremål för riksdagens prövning föregående år. I förenämnda betänkande nr 49 yttrade 1953 års bevillningsutskott i anledning härav bl. a. att ett bifall till yrkandet skulle innebära att en betydande del av de egentliga enfamiljshusen, däribland även sommarvillor, skulle bli helt befriade från fastighets-skatt, medan bl. a. tvåfamiljsfastigheter icke i samma grad skulle få skattebefrielse. Skattskyldiga som köpt lägenhet i bostadsrättsföreningshus skulle icke erhålla nämnvärd skattelättnad, utan de skulle i stället — liksom hyresgäster i hyresfastighet — få känning av den höjning av den kommunala utdebiteringen, som kunde förväntas bli nödvändig. I kommuner med mera omfattande sommarvillebebyggelse skulle en väsentlig övervältring av skattebördan ske på andra fastigheter än sommarvillor och på inkomsttagare. Utskottet erinrade vidare om att 1950 års skattelagssakkunniga i sin utredning om fastighetsbeskattningen redovisat vissa undersökningar rörande konsekvenserna av det ifrågasatta avdraget med 20 000 kronor. Beträffande undersökningens resultat anförde utskottet att medan ett helt slopande av fastighetsskatten i Norrtälje stad skulle medföra en höjning av utdebiteringen till allmän kommunalskatt med 95 öre skulle ett genomförande av det alternativ, enligt vilket avdrag medgäves med 20 000 kronor per taxeringsenhet, medföra en utdebiteringshöjning med 42 öre. Utskottet ansåge motionärernas förslag icke kunna godtagas. Vad 1953 års bevillningsutskott sålunda anført anser utskottet utvisa att en betydande omfördelning av den kommunala skattebördan skulle bli följderna av ett bifall till yrkandet i de nu förevarande motionerna. Utskottet kan icke finna att en sådan omfördelning är motiverad. På grund härav avstyrker utskottet de likalydande motionerna I: 329 och II: 435.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 326 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 283 av herr Hjalmarson m. fl. om vissa ändringar beträffande fastighetsskatten icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att de likalydande motionerna I: 329 av herr Spetz m. fl. och II: 435 av herr Sjölin m. fl. om ändrad ordning för taxering av villafastigheter, i de delar motionerna behandlas i detta betänkande, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Gustaf Elofsson, Falk, Velander, Niklasson, Einar Eriksson, Damström och Anders Johansson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Jonsson i Skedsbygd, Brandt, Allard, Strandh, Kärrlander, Anderson i Sundsvall, Nilsson i Svalöv och Andersson i Essvik.

Reservationer:

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett, att utskottet bort under punkten 1) hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 326 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 283 av herr Hjalmarson m. fl., för sin del antaga i motionerna intaget förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

II) av herrar *Spetz*, *Anders Johansson*, *Kristensson* i Osby, *Strandh* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I de — — — (= utskottet s. 9 rad 8 uppifrån — s. 12 rad 18 uppifrån) — — — för fastigheten.

Utskottet erinrar om att riksdagen föregående år på förslag av Kungl. Maj:t (bevillningsutskottets betänkande nr 50) beslutat att beräkning av

inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter vid taxering skall ske efter en för-
enklad schablonmetod. Denna metod har vid årets riksdag (utskottets betän-
kande nr 18) utsträckts att gälla även bostadsrättsföreningar.

Då schablontaxeringen i samband med de år 1952 väsentligt höjda taxe-
ringsvärdena för i synnerhet ägarna av mindre fastigheter av företrädesvis
annan fastighets natur innebär en kännbar ökning av skattebördan, finner
utskottet skäligt förorda bifall till yrkandet i de likalydande motionerna
I: 329 och II: 435.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 326 av herr Ewerlöf
m. fl. och II: 283 av herr Hjalmarson m. fl. om vissa änd-
ringar beträffande fastighetsskatten icke måtte föranleda nå-
gon riksdagens åtgärd; samt

2) att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande mo-
tionerna I: 329 av herr Spetz m. fl. och II: 435 av herr Sjö-
lin m. fl., i de delar motionerna behandlas i detta betänkan-
de, för sin del antaga följande

Förslag

till

lag om ändring av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 47 § kommunalskattelagen den 28 september
1928 samt anvisningarna till 47 och 60 §§ samma lag enligt dessa författnings-
rums lydelse jämlikt lagen den 5 juni 1953, nr 400, skola — med giltighet
från det sistnämnda lag träder i kraft — erhålla ändrad lydelse på sätt ne-
dan angives.

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräk-
nas garantibelopp till fyra procent av ett belopp, motsvarande det fastigheten
förstnämnda år åsatta taxeringsvärdet sedan detta minskats med 20 000
kronor. Uppgår taxeringsvärdet icke till 20 000 kronor skall garantibelopp
icke beräknas för fastigheten. Garantibeloppet upptages inom den kommun,
där fastigheten är belägen, såsom skattepliktig inkomst för fastighetens äga-
re. Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikom-
missrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testameta-
riskt förordnande.

Vad som — — — anslagen jord.

Såsom innehavare — — — såsom innehavare.

Skall avkastning — — — fastighetens skogsvärde.

Där beträffande — — — ingående skogsvärdet.

Garantibelopp beräknas — — — hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar fyra procent av fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor. Har beskattningsåret kommit att omfatta 15 månader, beräknas garantibeloppet till 15/12 av nyss angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar fyra procent av fastighetens taxeringsvärde minskat med 20 000 kronor.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som för respektive fastighet motsvarar fyra procent av taxeringsvärdet minskat med 20 000 kronor.

till 60 §.

Till ledning — — — följande *exempel*.

1. En person är bosatt i en kommun, som består av församlingarna A, B och C. Han äger en fastighet i envar av dessa församlingar; fastigheternas taxeringsvärden utgöra respektive 45 000 kronor, 95 000 kronor och 120 000 kronor.

Om den — — — skall iakttagas.

2. En person — — — å municipalsamhället.»